

המעשה הוא

העיקר

הוראות למעשה בפועל

תשעת הימים

הוספה בצדקה ובתורה

וכפרט בדינים של ימים אלו ובעניני הגאולה

א. כיון שבשלושת השבועות עצמם ניתוסף חומר מיוחד בר"ח מנ"א, ובשבוע שחל בו תשעה באב, [[גם כשת"ב נדחה ליום ראשון¹], ובשבעה באב²], צ"ל הוספה יתירה בזמנים אלו בהענין ד"ציון במשפט (תורה) תפדה ושבי" בצדקה³.

ב. יש לעורר אודות הוספה בתורה בעניני הגאולה ובנין בית המקדש השלישי, וחזוק הצפ"י והתשוקה והדרישה כו' להגאולה⁴.

ג. יש לעורר אודות פרטי הדינים בשו"ע אודות ההנהגה בתשעת הימים, ובפרט פרטי הדינים דשבוע שחל בו תשעה באב, שבוה נכלל גם החיוב ללמוד הלכות אלו בשו"ע⁵.

לערוך סיומים בכל תשעת הימים על מסכת גמרא

ד. יש לעורר ע"ד המנהג דעריכת "סיומים" בכל תשעת הימים⁶, [כולל סיומי ההלכות בשיעורים היומיים ברמב"ם⁷] כדי להוסיף בשמחה של תורה באופן המותר, שעייז מבטלים הענינים דהיפך השמחה כו'⁸.

ה. אף שיש דעות שיכולים לערוך סיום על פרק, או על מסכת שלימה במשניות, מוטב לערוך סיום על מסכת (לא רק פרק) בגמרא (לא רק במשנה) - "סיום" עם כל הפרטים, לכל הדיעות [כמו מסכת תמיד⁹].¹⁰

לקשר הסיומים עם צדקה - וכשמתאים

עם סעודה והתועדות

ו. לקשר ה"סיום" (ב"משפט") גם עם נתינה לצדקה¹¹, ובמקום המתאים - לקשר גם את ה"סיום" "יומא טבא לרבנן" - עם

ההתבוננות במעלת הגאולה . . לעורר הכוסף והתשוקה והגעגועים, ובמילא, הבקשה והדרישה כו' להגאולה העתידה, שעייז ממהרים ומורזים את הגאולה בפועל, ולא עוד, אלא, שמגלים את הפנימיות והטוב שבענין החורבן והגלות גופה¹².

5) שיחת ר"ח מנחם אב תשמ"ח - התועדות ע' 78: "ע"פ הכלל "המעשה הוא העיקר" יש לעורר אודות . . (בהוספה על הדינים השייכים לשלושת השבועות דביהמ"צ). וראה משיחת ש"פ מטות-מסעי תשמ"ח - התועדות ע' 91: "...נוסף ללימוד ההלכות ד"בין המצרים", הן פרטי ההלכות השייכות לכל שלשת השבועות הן פרטי ההלכות השייכים לתשעת הימים, כדי לידע את המעשה אשר יעשו (כל זמן שמישי צדקו עדיין לא בא) וכו'".

6) משיחת ש"פ דברים, תשעה באב (נדחה), יו"ד וי"א מנחם-אב - סה"ש תנש"א ע' 733: "כאן המקום עוה"פ לעורר מחדש, שאם ח"ו משיח יתעכב, להמשיך, ובחיות חדשה והתחזקות (בכל יום יהיו בעיניך חדשים), לערוך "סיומים" במסכתות הש"ס ("משפט") ב"תשעת הימים".

7) משיחת י"ז תמוז, ושי"פ פינחס תשי"ג הערה 188 - התועדות ע' 55: "להעיר משיחת ש"פ דברים, שבת חזון תשמ"ט - התועדות ע' 108: "והתעוררות מיוחדת בזה - עייז שבערב שבת זה סיימו חלק מהלכות ברמב"ם, שבו מביא חלק מהברייתא של רבי פנחס בן יאיר, המובאת (לכמה גירסאות) ב**סיום** (המשניות) מסכת סוטה", שעייז ישנה הזדמנות מיוחדת לערוך סיום על מסכת סוטה".

8) משיחת ש"פ מטות-מסעי תשמ"ח - התועדות ע' 95. ושם הערה 120: "להעיר גם מהפתגם הידוע בפירוש דברי חז"ל "משנכנס אב ממשעין בשמחה" - ש"ממעטי" הענינים בלתי-רצויים דתשעת הימים "בשמחה", עייז ההוספה בשמחה, באופן המותר ע"פ שו"ע, כמובן".

9) ראה משיחת ש"פ דברים תשי"ג - התועדות ע' 97: "לא רק מסכתות שכולן משנה אלא גם גמרא, כמו מסכת תמיד, ובפרט שלימוד מסכת תמיד הוא מעניני העבודה בביהמ"ק, (ע"ד לימוד מסכת מדות שכולה משנה) אודות בנין הבית, אשר, עייז הלימוד בעניני הבית "אני מעלה אליהם כאילו הם עוסקין בבנין הבית", ויתירה מזה, שעייז אין "בנין ביתי בטל". ולהעיר משיחת ר"ח מנחם-אב תשמ"ט - התועדות ע' 86: "מסכת תמיד - המסכת הקצרה ביותר מבין המסכתות שיש עליהם גמרא, ולכן, כשצריכים לערוך סיום בכל יום מתשעת הימים, ומחפשים מסכת קצרה שנקל יותר לסיימה, הרי המסכת הראשונה היא מסכת תמיד".

10) שיחת ר"ח מנחם-אב תשמ"ט - התועדות ע' 86.

11) וראה ר"ד משיחת ש"פ מטות-מסעי תנש"א: "וכנהוג בשנים האחרונות, יש לקשר הסיומים עם צדקה - (החל מצדקה ברוחניות בש"ק) - ואחרי ש"ק (ניט אין שבת גערעט) גם צדקה בגשמיות".

1) "ויש להעיר בנוגע לקביעות דתשעה באב שנדחה ליום ראשון: כשתשעה באב עצמו חל ביום ראשון בשבוע (לא התענית דת"ב שנדחה ליום ראשון), הרי דיני השבוע שחל בו תשעה באב אינם שייכים אלא בו ביום בלבד; אמנם, כשתשעה באב חל בשבת (ורק התענית נדחה ליום ראשון), יש שקו"ט וחילוקי דעות אם כל השבוע שלפניו דינו כשבוע שחל בו תשעה באב, או שמצד דחיית התענית ליום ראשון נדחה גם החומר דשבוע שחל בו תשעה באב, ואין כאן המקום להאריך בזה, ותן לחכם ויחכם עוד . . ולהעיר, שאף שנתבאר לעיל שבקביעות שנה זו (תשעה באב נדחה) יש להסתפק אם שייכים פרטי הדינים דשבוע שחל בו תשעה באב - הרי, מובן וגם פשוט, שכשמדובר אודות הוספה בתורה ובצדקה, שזמן חיובם במשך כל השנה כולה, בודאי שאין מקום לשקו"ט כו', ולכל הדעות יש להוסיף עוד יותר בשבוע שחל בו תשעה באב גם בקביעות שנה זו. וי"ל - ע"ד הצחות ש"ספיקא דאורייתא לחומרא", כלומר, כשיש ספק בנוגע ללימוד התורה (אם צריך להוסיף כו') יש להתנהג לחומרא".

2) ראה שיחת ז' מנחם אב תשמ"ט - התועדות ע' 122: "אודות שבעה מנחם-אב - איתא בגמרא ש"בשבעה נכנסו נכרים להיכל כו'". ומובן בפשטות שאין כוונת הגמרא לגרום ח"ו לצער ועגמת-נפש ליהודי, אפילו בענין פרטי, ועאכו"כ בענין שנוגע לכלל ישראל, ובה גופא באופן שנמשך כבר יותר מאלף ותשע מאות שנה מהפעם הראשונה ש"נכנסו נכרים להיכל", אשר, "הימים האלה נזכרים ונעשים גוי בכל שנה ושנה". כוונת הגמרא היא - לעורר ע"ד השתדלות נוספת ב"מעשינו ועבודתינו" למחר הגאולה ובנין בית המקדש, נוסף על ההשתדלות המיוחדת במשך כל הג' שבועות ד"בין המצרים", ובפרט החל מר"ח מנחם-אב, ומוסיף והולך מיום ליום, ככל שמתקרבים יותר לתשעה באב, ועאכו"כ החל משבעה באב, שבו "נכנסו נכרים להיכל". וע"ד המבואר במדרש בנוגע לכללות ענין החורבן, "עלה אר"י כו' והחריב אריאל . . על מנת שיבוא אר"י כו' ויבנה אריאל" - כן הוא גם בנוגע להזכרת ענין החורבן (החל משבעה באב ש"נכנסו גוים להיכל") בכל שנה ושנה: כש"הימים האלה נזכרים ונעשים, ורואים שעברה עוד שנה, ועובר עוד יום ועוד יום, ועדיין לא זכינו כו' . . ולא רק שעובר יום סתם, אלא שמגיע יום שניתוסף בו ענין מיוחד בלתי רצוי, כבנדו"ד, שבעה באב, ש"נכנסו הנכרים להיכל" - הרי זה "על מנת" (כלשון המדרש) ליתן לכאוי"א מישראל תוספת כח וחזוק בתביעה הנפשית, מקרב איש ולב עמוק, שתקויים כבר בפועל ממש ההבטחה ד"יבוא אר"י כו' ויבנה אריאל", בנין ביהמ"ק בגאולה האמתית והשלימה עייז דוד מלכא משיחא".

3) שיחת ר"ח מנחם אב תשמ"ח - התועדות ע' 79.

4) משיחת ש"פ מטות-מסעי תשמ"ח - התועדות ע' 95: "יש להזכיר ולעורר עוה"פ אודות כו'". ושם ע' 91: "ונקודת הענין שביטול הגלות הוא (לא כ"כ עייז התבוננות בחומר ירידת הגלות, אלא) בעיקר עייז

[יד. [בתשעה באב נדחה תנש"א אמר:] שיערכו סיומים ביום השבת קודש זה [בתשעה באב] עם סעודה), ולאח"ז – גם במוצאי שבת וביום ראשון עשירי באב (באופן המותר), ועאכו"כ במוצאי יום ראשון²².

טו. [וכן] שיוסיפו בימים אלו בלימוד התורה וקיום המצוות, וכמיוחד מצוות צדקה, החל ביום שבת זה (באופן המותר), ועאכו"כ במוצאי שבת וביום ראשון ובמוצאי יום ראשון, ובימים שלאחרי זה²³.

לעשות סיומים עד ט"ו באב ועד בכלל ולפרסם בכל מקום אפשרי

טז. היות שעד חמשה עשר באב הוא המשך לתשעה באב – הרי אם משיח יתעכב ח"ו בימים הבאים – מציעים, שימשיכו בעריכת "סיומים" גם בימים שלאחרי זה, עד חמשה עשר באב, ועד בכלל²⁴.

יז. יש לפרסם זה בכל מקום האפשרי, הן במקומות שכבר קיימו זאת בימים שלפני זה – שימשיכו בזה, ובתוספת חיות וחיזוק, ועל אחת כמה וכמה במקומות שאליהם הפירסום לא הגיע – שיגיעו לשם ויפעלו לעשיית "סיומים" גם שם, ולהוסיף ב"משפט" ו"בצדקה" בכלל²⁵.

ה' מנחם אב

להוסיף בהפצת המעיינות נוסף ל"משפט" ו"צדקה"

א. ה' מנחם-אב, יום ההילולא של האריז"ל²⁶, מעורר בפשטות – שנוסף להוסיפה ב"משפט" ו"צדקה" בכלל, שהם בהדגשה מיוחדת אצל האריז"ל – שיוסיפו בכל הפעולות דהפצת המעיינות חוצה "זאת החכמה", ובפרט כמוסבר בחסידות

21 שיחת ר"ח מנחם-אב תשמ"ט - התוועדות ע' 94: "ועיני תהי מעלה נוספת - שני סיומים (בת"ב עצמו ובמוצאי ת"ב) סיום כפול כאמור, ש"כפול" קשור עם הגאולה".

22 משיחת ש"פ דברים, תשעה באב (נדחה), יו"ד וי"א מנחם-אב בהערה - סה"ש תנש"א ע' 733.

23 משיחת ש"פ דברים, תשעה באב (נדחה), יו"ד וי"א מנחם-אב - סה"ש תנש"א ע' 733: "שי"משפט" קאי אתורה ו"צדקה" קאי על מצוות אשר נכללים במצוות צדקה". וראה שם הערה 125: "להעיר ש"ק אדמו"ר שליט"א נתן שטרות של דולר על מנת לחלקן לצדקה - במוצאי שבת, ליל עשירי באב, לאחר אמירת איכה, וכן בעשירי באב לאחר תפילת מנחה, ופעם שלישית - לאחר השיחה לפני תפלת ערבית. המו"ל".

24 משיחת ש"פ דברים, תשעה באב (נדחה), יו"ד וי"א מנחם-אב - סה"ש תנש"א ע' 733.

25 תנש"א שם. וראה ר"ד משיחת ש"פ מטות-מסעי תנש"א: "וכן יש לפרסם את ההוראה דעריכת סיומים, הן בש"ק - באופנים המותרים בש"ק, והן אחרי ש"ק - מיד לאחר הבדלה, גם בשאר אופנים (וכמדובר - ניט אין שבת גרעט)".

26 שכל "עבודתו אשר עבד כל ימי חייו" נמצא בגילוי ו"פועל ישועת בקרב הארץ" שענינו הי' גילוי פנימיות התורה ועד שאמר ש"דווקא בדורות אלו האחרונים מותר ומצוה לגלות זאת החכמה", ואח"כ נוסף (ע"י הבעש"ט ורבותינו נשיאנו) הציווי וההוראה ש"יפוצו מעיינותך חוצה", שע"י "אתי מר" דא מלכא משיחא".

לערוך הסיומים "ברוב עם" אנשים ונשים וקטנים אפי' שלא מבינים

ז. להשתדל בעריכת הסיומים "ברוב עם הדרת מלך", לאחד רבים מישראל¹³, (מצד אהבת ישראל ואחדות ישראל) בשמחה לגמרה של תורה, גם אם רובם לא סיימו בעצמם המסכת כו¹⁴.

ח. לשתף בה"סיומים" [אנשים ונשים (בנפרד - כמובן)]¹⁵ כולל גם הקטנים (לא רק קטנים בידיעות אלא גם קטנים בשנים) שעדיין אינם שייכים להבנה והשגה¹⁶.

לעשות סיומים על מסכתות קלות לשתף גם יהודים שפוגש ברחוב

ט. כדאי ונכון לערוך "סיומים" על מסכתות כאלו שסיומם בענינים שנקל לאמרם ולהסבירם במהירות לכאור"א מישראל, אפילו פשוט שבפשוטים¹⁷.

י. לדוגמא: מסכת תמיד, שסיומה, "השיר שהיו הלויים אומרים במקדש כו", וכן הסיום ד"כל בניך לימודי ה'" - בארבעת המסכתות ברכות נזיר יבמות כריתות, ר"ת "בניך"¹⁷.

יא. שב"סיומים" אלו יכולים לשתף גם יהודי שפוגשים ברחוב, ובאמצע עסקיו כו - ע"ז שמספרים לו שביום זה נערך "סיום" ("ברוב עם") על מסכת פלונית, או אפילו ע"ז שאומרים לו המאמר דסיום מבלי לספר לו שזוהו"ע של "סיום", שגם ע"ז משתפים אותו בה"סיום"¹⁸.

לעשות סיום בתשעה באב נוסף למוצאי תשעה באב

יב. כדאי ונכון שיערכו סיום גם במשך כ"ד שעות המעת-לעת [דתשעה באב] גופא¹⁹, (בענינים המותרים ללמוד בתשעה באב - מסכת מועד קטן) על יסוד הנהגתו של כ"ק אדני"ע לערוך סיומים אף שלא הי' סועד אח"כ בכשר ויין²⁰.

יג. הנ"ל הוא נוסף על הסיום שיערך במוצאי תשעה באב, בזמן

12 משיחת ש"פ דברים, תשעה באב (נדחה), יו"ד וי"א מנחם-אב - סה"ש תנש"א ע' 733.

13 משיחת ש"פ מטות-מסעי תנש"א - סה"ש תנש"א ע' 719.

14 משיחת ש"פ מטות-מסעי תשמ"ח - התוועדות ע' 95: "ומה טוב - שיערכו הסיומים וכו".

15 משיחת ש"פ דברים, שבת חזון תשמ"ט - התוועדות ע' 108.

16 משיחת ש"פ מטות-מסעי תנש"א - סה"ש תנש"א ע' 719: "ע"ד ובדוגמת הסיום דערב פסח שמנהג ישראל להביא גם בכורים הקטנים. ולהעיר שהסיום דערב פסח אינו דוגמא בעלמא, אלא שייך גם להסיומים דתשעת הימים - כי, הסיום דערב פסח הוא הכנה להגאולה דפסח, והסיומים דתשעת הימים הם הכנה להגאולה העתידה שהיא "כימי צאתך מארץ מצרים (אראנו נפלאות)", ובהדגשה יתירה בשנה זו . . . שעומדים על סף הגאולה".

17 משיחת ש"פ מטות-מסעי תשמ"ח - התוועדות ע' 95.

18 תשמ"ח שם ע' 96: "אפילו ללא ידיעתו) - שהרי "זוכין לאדם שלא בפניו".

19 שיחת ר"ח מנחם-אב תשמ"ט - התוועדות ע' 94.

20 משיחת י"ז תמוז, וש"פ פינחס תשי"ג הערה 189 - התוועדות ע' 55: "כפי שנהגו בשנה שעברה (ובשנים שלפניו) לערוך סיום גם בתשעה באב . . . שלא הי' סועד אח"כ בבשר ויין (ספר המנהגים חב"ד ע' 46)".

להגיד לאחרים בעל-פה, באותיות המתאימות להם [לא ליצור רושם שבאים לספר לו דבר שאינו יודע אודותיו, ועאכו"כ שבאים לעוררו לתקן הנהגתו וכיו"ב]³⁵, בדרכי נועם ובדרכי שלום³⁴.

אפי' בתשעה באב ישנו חיוב ללמוד תורה בכל רגע ורגע

ג. אפילו בתשעה באב... חייבים ללמוד תורה בכל רגע ורגע³⁶, [דלא כ"המצאה המשונה" שבתשעה באב אין חיוב בלימוד התורה, אלא שישנם דברים המותרים ללמוד]³⁷.

חמשה עשר באב

לעשות התוועדות גדולה עם אכילה ושתי' בשמחה הכי גדולה

א. כל א' מישראל צריך לעשות כל התלוי בו שמיד בתחילת ובראשית היום יהי' ניכר ש"לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב כו"י [כמבואר ענינו גם בהלכה שמט"ו ואילך צ"ל הוספה בלימוד התורה וכו', ראה לקמן אות ד' ואילך]³⁸.

ב. כדאי שיעשו בכל מקום ומקום התוועדות גדולה בשמחה גדולה, [באכילה ושתי' עד לסעודה]³⁹ בהתאם לכך ש"לא היו

(35) תשמ"ח שם ע' 123: "יומבו, שהפעולה בכל זה צריכה להיות בדרכי נועם ודרכי שלום, באופן שיתקבל אפילו בהרצון דנפש הבהמית, ובפרט ב"יום רצון", שלכן, יש להשתדל שלא ליצור רושם שבאים לספר לו דבר שאינו יודע אודותיו, ועאכו"כ שבאים לעוררו לתקן הנהגתו וכיו"ב".

(36) משיחת י"ז תמוז, וש"פ פנחס תשי"ג – התוועדות ע' 50: "אלא, שהלימוד הוא ע"ד ובדוגמת קדימת הלימוד בענינים שהזמן גרמא, הלכות החג בחג וכיו"ב, בכל השנה".

(37) משיחת ש"פ ואתחנן תשי"ג – התוועדות ע' 128: "כלומר, נוסף על המבואר לעיל שגם בתשעה באב חייבים ללמוד תורה בכל רגע ורגע, אלא שהלימוד צ"ל בחלקי התורה שיותר ללמוד בתשעה באב [ודלא כ"המצאה המשונה" שבתשעה באב אין חיוב בלימוד התורה, אלא שישנם דברים המותרים ללמוד, היינו שזה שכבר גמר ה"קנינות" וכו' ואינו יכול להרדם.. "התירו לו" לעסוק בתורה בדברים מסויימים] – יש לומר יתירה מזה, שבתשעה באב מתחיל החיוב להוסיף דלימוד בתורה בלילה, "קומי רוני בלילה לראש אשמורות".

וראה שיחות קודש תשנ"ב – שיחת ב' דגה הסוכות: "לא שייכת הגבלה בנוגע לעצם החיוב בלימוד התורה. וע"ד ההגבלות – "מפני חטאינו" – שבתשעה באב. שאינם אלא בנוגע ללימוד ענינים מסויימים בתורה, אבל מעצמו מובן שאותם הענינים שישנו היתר ללמוד, הרי לימודם נעשה חיוב גמור, וזכות גמורה. ואדרבה, דוקא בתשעה-באב מחפשים עצות כיצד להפטר מכל עניני תשעה-באב, ועד להפיכתו ל"שישון ושמחה ולמועדים טובים והאמת והשלום אהבו", כפי שהי' בתשעה באב האחרון".

(38) ר"ד אור לט"ו מנחם אב תשמ"ט – התוועדות ע' 412: "ולפני כל ביאורים במאמר זה (כדלקמן) – מובן, שלכל לראש בא פשוט של ענין, שכל אחד כו"י. וראה משיחת חמשה עשר באב תשמ"ט – התוועדות ע' 157: "שעוד לפני שלומדים ויודעים פרטי הביאורים במעלת חמשה עשר באב, יש לקיים במעשה בפועל ("המעשה הוא העיקר") הענינים השייכים לחמשה עשר באב ע"פ פשוטה של הלכה ששייכת לכאוי"א מישראל".

וראה משיחת חמשה עשר באב תשמ"ט – התוועדות ע' 157: "לכל לראש ההוראה המובנת ממאמר המשנה ע"ד גודל מעלת היום, "לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב" – שכאוי"א מישראל צריך להשתדל ולעשות כל התלוי בו שיום זה (כל היום כולו, מתחילתו ועד סופו) יהי' יום טוב" ועד ליום טוב גדול "לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב".

(39) משיחת חמשה עשר באב תשמ"ט – התוועדות ע' 157-8: "יש לערוך בכל מקום ומקום התוועדות חסידיות באופן של "משחה ושמחה" ע"י "אכילה ושתי'... שמעלת היו"ט דחמשה עשר באב לגבי

שבת חזון

לפרסם תורת הרה"צ מבארדיטשוב על שבת חזון – מל' ראי'

א. מצוה לפרסם (ו"בשם אומרו"²⁸) אודות תורת הרה"צ מבארדיטשוב בענין "שבת חזון" ש"חזון" מלשון ראי', שבו מראים לכל אחד ואחת המקדש דלעתיד מרחוק²⁹.

להוסיף ב"משפט" במיוחד אודות בית המקדש ו"צדקה"

ב. כשמראים לכל יהודי את המקדש דלעתיד³⁰ – הרי זה צריך לעורר, (ומעורר) אצל כאו"א הוספה ב"משפט" ו"צדקה", לימוד התורה (ובפרט הלכות שבתורה), וקיום המצוות בהידור, ובפרט - במצוות צדקה³¹.

ג. בלימוד (הלכות) התורה גופה - כדאי במיוחד ללמוד (בימי "בין המצרים") את חלקי התורה המדברים אודות בית-המקדש³².

תשעה באב

הנוסעים לדבר עם יהודים לקחת קופת צדקה ודברי תורה

א. אלו שבעשירי באב [בהתענית שנדהה] נוסעים למקומות שונים ככדי לדבר עם יהודים אודות יהדות בכלל ואודות תשעה באב בפרט – יקחו עמהם קופת-צדקה [ולא להאריך כדיבורים ולעורר אודות נתינת הצדקה]³³ שמזכירה ומעוררת על נתינת הצדקה³⁴.

ב. וגם "לקחת" עמהם דברי תורה (מענינא דיומא) שאפשר

(27) משיחת ש"פ דברים, שבת חזון ד' מנחם אב תשמ"ט – התוועדות ע' 109: "ובפרט כמסובר ומבואר באר היטב בתורת חסידות תב"ד, הג' מוחין דחכמה בינה ודעת, הן בנוגע לעצמו – שכללות ענינו של לימוד חסידות תב"ד בהבנה והשגה – הוא הענין של "יפוצו מעיינותך חוצה: הפצה של מעיינות החכמה – בבינה ודעת, עד למידות, שהם "חוצה" בערך למוחין, ועד למחשבה דיבור ומעשה, ואדרבה – המעשה הוא העיקר וכו'".

(28) "אשר, האמירה והפירסום בשם אומרו כשלעצמה קשורה עם הגאולה – "כל האומר דבר בשם אומרו מביא גאולה לעולם".

(29) משיחת ש"פ דברים תשמ"ח – התוועדות ע' 132: "ולהוסיף, שגם מי שטוען (או שנדמה לו) שאינו רואה – הרי זה רק מפני ההעלם וההסתר דנה"ב כו', ואין זה משנה את המציאות האמתית שמראים לו המקדש דלעתיד".

(30) שם: "בגלל הגדלות של גילוי המקדש למעלה בזמן זה".

(31) משיחת ש"פ דברים, שבת חזון תשמ"ט – התוועדות ע' 108: "יובשבת – באופן המותר בשבת, ובכללות "מעשינו ועבודתינו" – מתוך ידלול שהע"ז הקב"ה יביא ויוריד את בית-המקדש השלישי, בגאולה האמתית והשלימה ע"י משיח צדקנו".

(32) תשמ"ט שם ע' 108: "שיגדול קרייתת בתורה כבנינה... ובשכר קרייתת שיתעסקו לקרות בה אני מעלה עליהם כאילו עוסקין בבנין הבית".

(33) ש"פ דברים, תשעה באב (נדחה) תשמ"ח – התוועדות ע' 123: "ומהעצות לזה (בענין הצדקה, למשל) – להביא קופת צדקה: כשמביאים קופת צדקה – לא צריכים להאריך כדיבורים ולעורר אודות נתינת הצדקה, שכן, יתכן ומיד כשרואים קופת צדקה מבינים שצריכים לתת צדקה בפועל, ליקח הכסף ולהכניס בתוך קופת הצדקה, ובמילא, עושים כן בפועל. משא"כ ע"י הדיבור ע"ד נתינת צדקה – הרי (נוסף לכך שפלוני עלול להפגע מהרושם שבאים לעוררו אודות קיום מצות הצדקה) גם לאחר הדיבור, נשאר עדיין הכסף במקום אחד, הנותן במקום שני, קופת הצדקה (או גבאי צדקה) במקום שלישי, והמקבל במקום רביעי".

(34) ש"פ דברים, תשעה באב (נדחה) תשמ"ח – התוועדות ע' 121.

ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב, עד לשמחה הכי גדולה, בדוגמת שמחת נישואין⁴⁰.

לדבר דברי תורה בהתוועדות ולעשות "סיום" לתת צדקה והחלטות

ג. לקבץ יהודים, אנשים נשים וטף, ולדבר דברי תורה, ומה טוב – לעשות "סיום" מסכת [ראה לעיל "תשעת הימים" אות ט"ז], ולתת נתינה לצדקה, ולקבל החלטות טובות להוסיף בכל עניני תורה ומצוות ובכל ענינים טובים⁴¹.

להרבות בהתוועדויות במשך היום ולהשלים בימים הסמוכים ד. להוסיף ולהרבות בהתוועדויות של שמחה בהתחלת היום, במשך היום, בסיום היום ובמוצאי היום⁴², כולל גם ההמשך והשלימות בימים הסמוכים⁴³, וכאם יהי צורך – אפשר להשלים ולערך התוועדות בשבת שלאח⁴⁴.

אם יש ספק אם הי' כראוי לעשות עוד התוועדויות וזהירות בהשתי'

ה. אפילו אלו⁴⁵ שעשו התוועדות רק שהם מסופקים אם הי' כדרוש או שהי' אפשר לעשות יותר – יש לפשוט את הספק בפשטות, ע"י שעושים מיד עוד התוועדות באופן של כפליים לתושי⁴⁶.

ו. כשמשה עשר באב חל ביום השישי (שאו יכולה להתעורר שאלה בנוגע לעשיית התוועדות), שיעשו התוועדות בליל אור לששי, (והתוועדות גדולה בשמחה גדולה, הרי זה יוריד את כל השאלות)⁴⁷.

ז. פשוט שההתוועדות צ"ל מתוך זהירות שהשתי' לא תביא לבלבול הדעת והמוחין, אבל לאידך גיסא, צריכים לשתות משקה "המשמח אלקים ואנשים"⁴⁸, רק שהשתי' היא בכמות קטנה ביותר, עם כל ההגבלות בזה⁴⁹.

לעורר בהתוועדויות על הוספה בתורת הנגלה וחסידות

ח. בהתוועדויות אלו יעודדו ויחזקו איש את רעהו להוסיף בלימוד התורה, "מכאן ואילך דמוסיף יוסיף", "מוסיף לילות על הימים לעסוק בתורה יוסיף חיים על חייו" – להוסיף הן בנגלה בתורה והן בפנימיות התורה⁵⁰.

לפרסם בכל מקום ההוראה

ש"מט"ו באב ואילך.. דמוסיף לילות כו"

ט. כדאי ונכון לפרסם ולהכריז בכל מקום ומקום את הוראת חז"ל ש"מחמשה עשר באב ואילך דמוסיף לילות על הימים לעסוק בתורה יוסיף חיים על חייו"⁵¹.

להדגיש שעל ידי זה יתווסף אריכות ימים בפשטות

י. להתחיל מה"הכרזה ופרסום" בעצמו, שזה יעורר אצל כל אחד

היו"ט דיוה"כ היא מצד הענין דאכילה ושתי', ע"ד המעלה דפורים לגבי יוה"כ"פ, ועד לסעודה ממש וכו'. וראה משיחת מוצאי ט"ו מנחם אב שם ע' 415: "וועד"ז י"ל בנוגע לט"ו באב שהוא יו"ט הקשור עם סעודה גשמית באכילה ושתי' (מעין ובדוגמת פורים, ובפרט שנושן פורים חל בט"ו בחודש, הרומו לשם י"ה כפי שהוא שם בפ"ע למעלה מ"ה דשם הוי"),

או ב' סעודות היום, כנראה מהמן (לחם מן השמים) שהי' עבור ב' סעודות (וביום השבת ישנו סעודה שלישית. ולכמה דיעות כ"ה גם ביו"ט, מקרא קודש), וגם בימי החול – יש כאלו שמצד ונשמרתם לנפשותיכם אוכלים סעודה שלישית (כמובן מכמה ספורים בשי"ס, וכמבואר גם בספרי רפואה), וסעודה זו מצטרפת (מצד סיבה צדדית) להב' סעודות האמורות. ולכן נחשב הוא לבי' סעודות (ורק בשבת – החידוש של ג' סעודות)".

40) משיחת ש"פ דברים שבת חזון, יו"ד אב, וי"א אב תשנ"א – סה"ש ע' 733-4: "שבה קשורה השמחה ויו"ט גדול דט"ו באב (שבהן בנות ירושלים (וי"ג: בנות ישראל) יוצאות כו' וחולות בכרמים כו"י). ובפרט ע"פ מנהג ישראל שבימים אלו (לאחרי תשעה באב), מרבים בשידוכין וחתונות בישראל (ובפרט שזה לאחרי ההפסק בזה ב"שלושת השבועות"). וראה משיחת מוצאי ט"ו מנחם אב תשמ"ט – התוועדויות ע' 415: "להשתדל לערוך התוועדות בכל מקום ומקום במשך ט"ו באב, באופן ד"נוכחים ונגעים" – שכאשר יוצאים והולכים לעשות עבודה אחרת "נוכחים" בשעת מעשה התוועדות המיוחדת ביום ט"ו באב, נוסף להמעשה שבהתוועדות בכלל והתוועדות חסידית בפרט – שענינה לפנים משורת הדין".

41) משיחת ש"פ דברים שבת חזון, יו"ד אב, וי"א אב תשנ"א – סה"ש ע' 733.

42) משיחת מוצאי ט"ו מנחם אב תשמ"ט – התוועדויות ע' 415: "בסיום וחזרתם דחמשה עשר באב (כמו בכל סיום בעניני קדושה) כולל כל היום כולו, מראשו ועד סופו, ואדרבה – נעוץ תחילתן בסופן, שבסוף היום נעשה שלימות כל היום, ביתר שאת וביתר עוז".

43) משיחת חמשה עשר באב תשמ"ט – התוועדויות ע' 160: "ביום החמישי, ביום הששי, עד ליום הש"ק וכו". שם הערה 97: "וגם בזמני היום שעוסק בשאר עניני העבודה – ניכר עליו הרושם מההתוועדות דחמשה עשר באב, התוועדות ביום טוב שאין דוגמתו בכל השנה כולה!" וראה משיחת חמשה עשר באב תשמ"ט – התוועדויות ע' 157: "ישכאו"א ממשאל צריך להשתדל ולעשות כל התלוי בו שיום זה (כל היום כולו, מתחילתו ועד סופו) יהי' "יום טוב" ועד ליום טוב גדול "לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב".

44) ר"ד אור לט"ו מנחם אב תשמ"ט – התוועדויות ע' 412-3: "ובפרט שבקביעות שנה זו חל ט"ו באב בהשלשה ימים לפני שבת".

45) "אלו שעדיין לא עשו התוועדות בודאי יעשו כן בהמשך לט"ו באב, אפילו אלו כו".

46) משיחת מוצאי ט"ו מנחם אב תשמ"ט – התוועדויות ע' 416: "הרי מכיון שכל ענינו דט"ו באב בעבודת האדם הוא הוספה, יש לפשוט את הספק כו".

47) משיחת ש"פ דברים שבת חזון, יו"ד אב, וי"א אב תשנ"א – סה"ש ע' 733.

48) "ובפרט אנשים מל' יעקב הלב מכל, ואנוש הוא".

49) ר"ד מוצאי ט"ו מנחם אב תשמ"ט – התוועדויות ע' 416: "ויכמדובר כמה פעמים שהדבר תלוי ברצונו – שבאם רוצה באמת לא נוגע כמות המסקה (כרצון נה"ב שלו שרוצה יותר ממה שמקבל), וגם ע"י כמות קטנה אפשר לפעול ענין השמחה וכו".

50) משיחת חמשה עשר באב תשמ"ט – התוועדויות ע' 158: "והכיון שתלמוד גדול שמביא לידי מעשה", יתוסף ע"י בכל עניני מעשה בפועל הקשורים עם נר מצוה ותורה אור". ובהערה 85: "והדגשה מיוחדת בנוגע לפנימיות התורה – מצד מעלת היום דחמשה עשר באב, הגימטריא די"ה, שנוסף על היותו שם בפנ"ע, ה"ה, גם הפנימיות דשם הוי', ודוגמתו בתורה – פנימיות התורה".

51) משיחת ש"פ ואתחנן תשי"ג – התוועדויות ע' 124: "וההוספה בלימוד התורה – תביא בודאי להוספה בתלמוד גדול שמביא לידי מעשה, הוספה בקיום המצוות בהיזור". וראה משיחת חמשה עשר באב תשמ"ט – התוועדויות ע' 157: "ועד ועיקר – ההוראה המפורשת בגמרא "מכאן ואילך דמוסיף יוסיף", "מוסיף לילות על הימים לעסוק בתורה יוסיף חיים על חייו", וכפס"ד השו"ע הלכה למעשה – "ויש לאדם להתחיל ללמוד בלילה מט"ו באב ואילך", "מט"ו באב ואילך יוסיף מעט מעט".

להודיע ע"ד ההוספות לאחר ככתב ולבקשו לעוררו ע"ד הפעולות

יז. [בתשמ"ח הציע כ"ק אדמו"ר מלך המשיח, לפרסם בכל מקום האפשרין בכדי להוסיף (עוד יותר) בהצלחה ותוקף דקיום ההחלטות בפועל בנוגע להוספות בכל פעולות הנ"ל מחמשה עשר באב ואילך – צריך להודיע אודות ההוספה לאחר⁵⁹.

ומה טוב – שהיחיד, שכונה, מוסד, קבוצה כו'
– ימנו ועד של שלשה

יח. ומה טוב – ע"י נתינת דין וחשבון מההוספות בכתב, לבקשו שיבוא מזמן לזמן לעורר ולעודד אותו אודות הפעולות לברר האם מקיימים בפועל ולעורר שאולי אפשר להוסיף יותר וכו'⁶⁰.

יט. ומה טוב – שכל שכונה, או קבוצה [מוסדות]⁶¹ וכיו"ב (ובאם אפשר - כל יחיד) הן אנשים והן נשים (וילדים - אלו ששייכים לזה) – ימנו וועד משלשה אנשים, שלהם יודיע כאו"א אודות ההוספות⁶².

כ. והם (השלשה) יבואו מזמן לזמן (ומה טוב – באופן יותר תכוף) לבחון אצל כאו"א בנוגע להוספות, ולעורר להוסיף עוד יותר וכו' - כידוע המעלה דשלשה מישראל, ש"אין בית דין פחות משלשה⁶².

כא. ומה טוב שיודיעו אודות ההוספות הנ"ל בכתב לכאן (בצירוף אישור בחתימת הוועד של שלשה), לכתובת מיוחדת שייחדו במיוחד עבור ענין חדש זה ("מוסיפים") – בכדי להביאם להציון הקי של כ"ק מו"ח אדמו"ר⁶³.

59) משיחת ש"פ עקב תשמ"ח התוועדויות ע' 180. ושם ע' 181: "ולסיכום – בקיצור, ועל מנת לפרסם בכל מקום האפשרי: כאו"א, אנשים נשים טף, ועאכו"כ מוסדות, יוסיף "מכאן ואילך" הוספות בפועל בפעולותיו הטובות, בלימוד התורה וקיום המצוות והפצת היהדות והפצת המעיינות חוצה, ובכדי שזה יהי בשטורעם המתאים – ימנו ועד של שלשה שהם יבררו ויבחנו מזמן לזמן לעתים קרובות היכן אוחזים בהוספות, ולעורר שיוסיפו יותר".

60) תשמ"ח שם ע' 180.

61) ראה לעיל הערה 59.

62) משיחת ש"פ עקב תשמ"ח התוועדויות ע' 180-1: "והטעם "כדי שיהא בהן רוב ומיעוט אם היתה ביניהן מחלוקות", שבזה יש המעלה, שאחד יכול ללמוד זכות (חסד), והשני יכול לתבוע יותר (גבורה), והשלישי מכריע, ואזי הפסי"ד הוא מכל השלשה (כי שלמות ההכרעה היא כאשר הדיעות חלוקות, וסוף-כל-סוף מסכימים לדעת המכריע). ונוסף לזה יש גם המעלה בשלשה – שניתוסף בהשראת השכינה וסייעתא דשמיא וברכות ה' בקיום כל פעולות אלו".

63) משיחת ש"פ עקב תשמ"ח - התוועדויות ע' 2-181: "וכל זה גם להודיע, להביא פתקה פדיון נפש על ציון הקי של כ"ק מו"ח אדמו"ר (כפי שבקשו בנוגע לפעולות עד לשבת זו – להביאם לציון הקי ביום ראשון הבא). ובדאי שזה יוסיף עוד יותר בברכת כ"ק מו"ח אדמו"ר בקיום כל הפעולות ובהוספה – כשרואה שמקיימים בקשתו וכו'".

הוספה בלימוד התורה, בכמות ובאיכות, וכמו כן לפרסם ולעורר את בני ביתו, וכל יהודי שיכול להשפיע ולעורר אותו⁵².

יא. נוסף לכך שגם עד עתה יש לכאו"א קביעות עתים בלימוד התורה, בודאי שהקב"ה נותן היכולת והכח להוסיף בלימוד התורה, ועבודתו של האדם היא להמשיך ולגלות היכולת והכח בפועל ממש⁵³.

יב. ההכרזה ופרסום בנוגע להוספה בלימוד התורה [בלילה]⁵⁴ צ"ל בהדגשה – עם הוספה שע"ז "יוסיף חיים על חייו", היינו שישנה ההבטחה דתורת אמת, שע"ז יתוסף אריכות ימים בפשטות אצל המוסיף בלימוד התורה⁵²!

יג. אשר עצם הידיעה בהנ"ל, מחזקת יהודי לקבל החלטה טובה להוספה בלימוד התורה, ולהתעלות מעל הבלבולים, דאגות הפרנסה וכיו"ב, עכ"פ בשעת הלימוד, ולהתמסר ללימוד התורה, בהתעמקות ונעימות ("געשמאק")⁵⁵.

יד. ואפילו אם ישנה דאגה – ה"ה מקבל החלטה שהדבר לא יפריע לו, וע"י עצם ההחלטה בזה – הקב"ה מברך אותו, שמלכתחילה לא יהי לו דאגות ולומד תורה במנוחת הנפש ומנוחת הגוף⁵⁶.

להוסיף בשיעורים ברבים

לייסד שיעורים חדשים ולהרחיב הקיימים

טו. כדאי לנצל את ההוראה מחמשה עשר באב – להוסיף במיוחד בשיעורי תורה ברבים, ע"י יסוד שיעורים חדשים במקומות שעדיין לא קיים בהם שיעור, ולחזק ולהרחיב השיעורים שכבר קיימים⁵⁷.

לאחר ט"ו באב לברך בברכת כתיבה וחתימה טובה

טז. לאחר חמשה עשר באב – יש לברך גם בברכת כתיבה וחתימה טובה, כנהוג בכמה וכמה מקומות שמחמשה עשר באב ואילך מברכים ברכת כתיבה וחתימה טובה⁵⁸.

52) משיחת ש"פ ואתחנן תשי"ג – התוועדויות ע' 124.

53) תשמ"ט שם ע' 60-159: "וכיון שאיני מבקש כו' אלא לפי כחן", בודאי שהקב"ה נותן ("כל הנותן בעין יפה הוא נותן") היכולת כו'.

54) ר"ד אור לטי"ו מנחם אב תשמ"ט – התוועדויות ע' 414: "...וההוספה בלימוד התורה (מטי"ו ואילך) צ"ל בהדגשה בלילה וכו'".

55) משיחת ש"פ ואתחנן תשי"ג – התוועדויות ע' 125: "...דאגות הפרנסה וכיו"ב, ולהעמיד א"ע במצב של "אוכלי המן" (ש"לא נתנה תורה אלא לאוכלי המן"), עכ"פ בשעת הלימוד, ולהתמסר ללימוד התורה, באופן ד"כל עצמותי תאמרנה", בהתעמקות ונעימות ("געשמאק") (כנ"ל), בידעו שהקב"ה מספק לו כל צרכיו וצרכי בני ביתו".

56) תשי"ג שם: "ובפרט שכך צ"ל ע"פ דין שכל יהודי ראוי לקבל ע"פ דין והלכה כ"סעודת שלמה בשעתו", ואף יותר מכן). . באריכות ימים ושנים טובות, מתוך בריאות הגוף והנשמה".

57) משיחת ש"פ ואתחנן תשי"ג – התוועדויות ע' 124: "ההוספה בלימוד התורה עצמה יש בה מעלה נוספת כאשר מצטרפים לשיעור בתורה ברבים (ולא "בד בבד"), "שנים שיושבין ועוסקים בתורה". ולכן כדאי כו'".

58) כ"ף מנחם אב – ל"גן ישראל – התוועדויות ע' 7-186: "ובעמדינו לאחר כו'".